

Sygn. akt V U 127/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Romuald Kompanowski

Protokolant Anna Werner-Dudek

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2013 r. w Kaliszu

skargi M. C. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 lutego 2012r. sygn. akt VU 2256/11

w przedmiocie odwołania M. C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 12 października 2011r.

Nr (...)

w sprawie M. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wypłatę emerytury

1. *wznawia postępowanie zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 lutego 2012 r. sygn. akt VU 2256/11 i zmienia powyższy wyrok oraz poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., z dnia 12 października 2011 r., znak (...), w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. do wypłacenia M. C. emerytury za okres od 1 października 2011r.*

2. *wniosek skarżącej M. C. w przedmiocie odsetek przekazuje organowi rentowemu do rozpoznania.*

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., wstrzymał M. C. z urzędu, wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r., z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia u pracodawcy wykonywanego bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury.

Od decyzji powyższej ubezpieczona odwołała się do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu, który wyrokiem z dnia 3 lutego 2012 r. odwołanie oddalił.

Skargą z dnia 3 stycznia 2013 r. która wpłynęła do sądu w dniu 21 stycznia 2013 r. M. C. wniosła o wznowienie postępowania zakończonego wspomnianym wyrokiem i poprzez zmianę decyzji ZUS z dnia 12 października 2011 r., wypłatę zaległych świadczeń emerytalnych należnych za okres od dnia zawieszenia wypłaty emerytury, powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. Po złożeniu skargi, skarżąca wniosła dodatkowo o przyznanie jej odsetek.

Organ rentowy wniósł o oddalenie powyższej skargi.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Skarżąca M. C., urodzona dnia (...), wniosek o emeryturę złożyła w dniu 31 sierpnia 2010 r. i decyzją z dnia 15 września 2010 r. przyznano jej wnioskowane świadczenie od dnia 1 sierpnia 2010 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Następnie, po zmianie stanu prawnego co do treści art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227), kiedy to powrócono do wymogu rozwiązania stosunku pracy przez emeryta pobierającego świadczenie, decyzją z dnia 12 października 2011 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury wobec braku rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

W sprawie VU 2256/11 zakończonej wyrokiem z dnia 3 lutego 2012 r., Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił odwołanie M. C. od powyższej decyzji. Z uzasadnienia orzeczenia wynika, że rozstrzygnięcie to zostało oparte na treści art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227)

Zgodnie z tym przepisem prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Powyższy przepis został wprowadzony przepisem art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 257 poz. 1726) i wszedł w życie z dniem 1 maja 2011 r., przy czym zgodnie z zapisem art. 28 cyt. ustawy do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie ustawy, przepis ustawy (ujętej w art. 6 i 18) w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się poczynając od dnia 1 października 2011 r.

Tożsame rozwiązanie ustawowe obowiązywało już w okresie od dnia 1 lipca 2000 r. do dnia 7 stycznia 2009 r. (art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS), odnośnie którego zgodności z ustawą zasadniczą pozytywnie wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 7 lutego 2006 r. – SK 45/04. Kwestie te rozstrzygał także Sąd Najwyższy w uchwale Składu siedmiu sędziów z dnia 10 listopada 2004 r. II UZP 9/04, OSNP 2005/3/41, podsumowującej wcześniejszy nurt orzecznictwa, podkreślając tam, iż w dotychczasowym orzecznictwie wyrażono pogląd, że zawieszenie prawa do emerytury w przypadku pozostawania w stosunku pracy jest funkcjonalnie uzasadnione. Sąd Najwyższy podkreślał, że zasadą jest, iż pracownikowi, który nabył prawo do emerytury przysługuje jedno świadczenie - albo emerytura z ubezpieczenia społecznego albo wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia. Powyższe ma też oparcie w art. 67 ust. 1 Konstytucji, wiążącym z osiągnięciem wieku emerytalnego powstanie prawa do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa. Pracownik, który osiągnął wiek emerytalny może więc wybrać albo status emeryta, albo zachować – pomimo nabycia prawa do emerytury – status pracowniczy. Nie może jednak łączyć bez ograniczeń statusu emeryta i pracownika, a więc otrzymywać równocześnie świadczenia z tytułu utraty zdolności do dotychczasowej pracy (osiągnięcie wieku emerytalnego jest bowiem uznawane za równoznaczne z utratą zdolności do zarobkowania własną pracą) i wynagrodzenia z tytułu kontynuowania zatrudnienia, do wykonywania którego pracownik utracił zdolność. Z omawianego przepisu ustawy emerytalnej nie tyle wynika obowiązek rozwiązania stosunku pracy przez pracownika, który nabył prawo do emerytury, ile obowiązek dokonania przez niego wyboru, czy decyduje się na emeryturę, czy też na pozostawanie w stosunku pracy, a jego istotą jest wyeliminowanie równoczesnego pobierania dwu świadczeń – emerytury i wynagrodzenia za pracę w pełnej wysokości.

Zmodyfikowanie zasad zawieszalności prawa do świadczeń z uwagi na pogarszającą się sytuację społeczno-gospodarczą, w tym wzrost stopy bezrobocia i jego coraz częściej strukturalny charakter oraz postępujące ubóstwo, nie narusza więc wyrażonej w art. 2 Konstytucji zasady demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Na władzach publicznych spoczywa nie tylko wynikający z art. 67 ust. 1

Konstytucji obowiązek zapewnienia zabezpieczenia społecznego obywatelom, którzy osiągnęli wiek emerytalny, ale także przewidziany w ustępie 2 tego artykułu obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego obywatelom nie mającym środków utrzymania, pozostającym bez pracy nie z własnej woli.

Problematyka rozumienia art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach, jego zakresu podmiotowego oraz granic stosowania była przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego także w innych orzeczeniach, m.in. w wyroku z dnia 30 lipca 2003 r., II UK 363/02 (niepublikowanym).

Wywody te nie mają jednak zastosowania do wszystkich emerytów, bowiem Trybunał Konstytucyjny, wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie K2/12, uznał, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodany przez art. 6 pkt. 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji. Trybunał dokonał oceny, czy ustawodawca, rozciągając obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji prawa do emerytury – na osoby, które skutecznie nabyły i zrealizowały to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., nie naruszył zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. W tym okresie bowiem treścią ryzyka emerytalnego było wyłącznie osiągnięcie wieku emerytalnego (i stażu ubezpieczeniowego), co znaczy, że realizacja świadczenia następowała niezależnie od dalszego zatrudnienia.

M. C., która uzyskała prawo do emerytury od dnia 1 sierpnia 2010 r., mieści się w grupie osób, w odniesieniu, do której Trybunał uznał zmianę wprowadzoną do przepisu art. 103a za niezgodną z zasadą zaufania obywatela do państwa.

W momencie składania wniosku o emeryturę i nabycia do niego prawa spełniała kryteria, wśród których nie było konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zmiana stanu prawnego z mocą wsteczną zmieniła jej sytuację, bowiem pozbawiła ją prawa do pobierania świadczenia, do którego spełniała wszystkie warunki w momencie jego nabycia.

Zgodnie z art. 401¹ kpc można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Mając na uwadze niekonstytucyjność przepisu prawa materialnego stanowiącego podstawę wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu z dnia 3 lutego 2012 r., sąd uznał za uzasadnione wznowienie postępowania w sprawie VU 2256/11.

Wskutek uwzględnienia skargi o wznowienie postępowania, orzeczono o zmianie w/w wyroku i poprzedzającej go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 12 października 2011 r. i zgodnie z art. 412§ 2 k.p.c. orzeczono jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

Kwestia odsetek od świadczenia w okresie zawieszenia jego wypłaty z istoty rzeczy nie była przedmiotem orzekania w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 3 lutego 2012 r. Zatem nie może być też przedmiotem badania w niniejszej sprawie dotyczącej wznowienia postępowania w tamtej sprawie. Jako nowe roszczenie podlegała natomiast przekazaniu do rozpoznania organowi właściwemu. Stąd, zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., orzeczono jak w pkt. 2 sentencji wyroku.